

# Suomi torjuu ihmiskauppaa

Ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma 2026–2027

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2026:24

# Suomi torjuu ihmiskauppaa

## Ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma 2026–2027

Oikeusministeriö Helsinki 2026

**Julkaisujen jakelu**

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston  
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-  
arkivet Valto

[julkaisut.valtioneuvosto.fi](http://julkaisut.valtioneuvosto.fi)

Oikeusministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for your own personal use.  
Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-400-523-4

ISSN pdf: 2490-1172

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2026

## Suomi torjuu ihmiskauppaa Ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma 2026–2027

<b>Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2026:24</b>	<b>Teema</b>	Mietintöjä ja lausuntoja
<b>Julkaisija</b>	Oikeusministeriö	
<b>Yhteisötekijä</b>	Oikeusministeriö	
<b>Kieli</b>	suomi	<b>Sivumäärä</b> 40

### Tiivistelmä

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman 20.6.2023 ”Vahva ja välittävä Suomi” yhtenä tavoitteena on tehostaa ihmiskaupan torjuntaa, varmistaa tietojenvaihto viranomaisten välillä sekä ehkäistä ihmiskauppaa poikkihallinnollisesti ja kokonaisvaltaisesti. Valtioneuvoston yleisistunnon päätöksen (21.3.2024) mukaisesti uusi periaatepäätös ihmiskaupan vastaiseksi toimintaohjelmaksi laaditaan vuoden 2025 aikana.

Oikeusministeriö asetti 3.4.2025 poikkihallinnollisen työryhmän valmistelemaan uutta ihmiskaupan vastaista toimintaohjelmaa. Asettamispäätöksen mukaan valmistelun erityiset painopistealueet ovat seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvä ihmiskauppa, lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa, pakkoavioliittoon tai siihen rinnastettavaan liittoon saattaminen sekä nuoriso- ja jengirikollisuuteen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvä ihmiskauppa. Valmistelussa kuultiin viranomaisia, järjestöjä ja kokemusasiantuntijoita.

Toimintaohjelma perustuu neljään strategiseen tavoitteeseen, ja siinä on 43 toimenpidettä, joilla pyritään vastaamaan asettamispäätöksen mukaisiin painopistealueisiin sekä hallitusohjelman kirjaukseen ihmiskaupan poikkihallinnollisesta ja kokonaisvaltaisesta ehkäisystä. Ohjelmaa toimeenpannaan vuosina 2026–2027. Työryhmä seuraa toimeenpanoa vuoden 2027 loppuun saakka sekä raportoi sen edistymisestä sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministerityöryhmälle.

**Asiasanat** Ihmiskauppa, hyväksikäyttö, rikoksentorjunta, ennaltaehkäisy, poikkihallinnollisuus, ihmisoikeudet, lapset ja nuoret, seksuaaliväkivalta

<b>ISBN PDF</b>	978-952-400-523-4	<b>ISSN PDF</b>	2490-1172
<b>Asianumero</b>	-	<b>Hankenumero</b>	OM079:00/2023

**Julkaisun osoite** <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-523-4>

## Finland bekämpar människohandel Handlingsplan mot människohandel 2026–2027

<b>Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2026:24</b>		<b>Tema</b>	Betänkanden och utlåtanden
<b>Utgivare</b>	Justitieministeriet		
<b>Utarbetad av</b>	Justitieministeriet		
<b>Språk</b>	finska	<b>Sidantal</b>	40

### Referat

Ett av målen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, "Ett starkt och engagerat Finland" (20.6.2023), är att effektivisera bekämpningen av människohandel, säkerställa informationsutbytet mellan myndigheterna och förebygga människohandel på ett övergripande sätt inom olika förvaltningsområden. Enligt ett beslut vid statsrådets allmänna sammanträde (21.3.2024) kommer principbeslutet om en handlingsplan mot människohandel att uppdateras under år 2025.

Justitieministeriet tillsatte den 3 april 2025 en arbetsgrupp för att bereda en ny handlingsplan mot människohandel. Enligt beslutet om tillsättande är de särskilda prioriteringarna vid beredningen människohandel i samband med sexuellt utnyttjande, människohandel med barn och unga, tvångsåktenskap eller något därmed jämförbart förhållande och människohandel i anknytning till ungdoms- och gängbrottslighet samt organiserad brottslighet. Vid beredningen har hörts myndigheter, organisationer och erfarenhetsexperter.

Handlingsplanen bygger på fyra strategiska mål och innehåller 43 åtgärder som syftar till att svara mot prioriteringarna enligt beslutet om tillsättande samt regeringsprogrammets föresats om förebyggande av människohandel på ett övergripande sätt inom olika förvaltningsområden. Planen genomförs 2026–2027. Arbetsgruppen följer upp genomförandet fram till utgången av 2027 och rapporterar om framstegen för ministerarbetsgruppen för inre säkerhet och rättsvård.

**Nyckelord** människohandel, utnyttjande, brottsbekämpning, förebyggande, förvaltningsövergripande, mänskliga rättigheter, barn och unga, sexuellt våld

<b>ISBN PDF</b>	978-952-400-523-4	<b>ISSN PDF</b>	2490-1172
<b>Ärendenummer</b>	-	<b>Projektnummer</b>	OM079:00/2023

**URN-adress** <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-523-4>

## Finland Fights Human Trafficking Action plan to combat trafficking in human beings 2026–2027

---

<b>Publications of the Ministry of Justice, Memorandums and statements 2026:24</b>	<b>Subject</b>	Memorandums and statements
<b>Publisher</b> Ministry of Justice, Finland		
<b>Group author</b> Ministry of Justice, Finland		
<b>Language</b> Finnish	<b>Pages</b>	40

---

### Abstract

One of the objectives set out in the Programme of Prime Minister Petteri Orpo's Government 'A strong and committed Finland' (20 June 2023) is to step up measures to combat human trafficking, ensure the exchange of information between public authorities and to prevent human trafficking in a cross-administrative and comprehensive way. The Government plenary session decided on 21 March 2024 that a new resolution on an action plan to combat trafficking in human beings will be drawn up in 2025.

On 3 April 2025, the Ministry of Justice appointed a cross-administrative working group to prepare a new action plan to combat trafficking in human beings. According to the appointment decision, the special priority areas to be focused on in the preparation were human trafficking related to sexual exploitation, trafficking in children and young people, forced marriage and coercion into other comparable relationships, and human trafficking related to youth and gang crime and organised crime. Various authorities, civil society organisations and experts by experience were consulted during the preparation process.

The action plan is based on four strategic objectives, and it contains 43 measures. The aim is to address the priority areas specified in the appointment decision and to implement the Government Programme's entry on the cross-administrative and comprehensive prevention of human trafficking. The action plan will be implemented in 2026–2027. The working group will monitor the implementation until the end of 2027 and report on its progress to the ministerial working group on internal security and administration of justice.

**Keywords** trafficking in human beings, exploitation, crime prevention, prevention, cross-administrative approach, human rights, children and young people, sexual violence

---

<b>ISBN PDF</b> 978-952-400-523-4	<b>ISSN PDF</b> 2490-1172
<b>Reference number</b> -	<b>Project number</b> OM079:00/2023

---

**URN address** <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-523-4>

---

# Sisältö

<b>1</b>	<b>Johdanto</b> .....	7
1.1	Työryhmän tehtävät ja kokoonpano.....	7
1.2	Toimintaohjelman valmistelu.....	8
<b>2</b>	<b>Nykytila lapsiin ja nuoriin kohdistuvasta ihmiskaupasta</b> .....	10
2.1	Tavoittaminen ja tunnistaminen .....	11
2.2	Uhrien auttaminen ja palveluohjaus .....	11
2.3	Rikosvastuun toteutuminen .....	12
2.4	Ihmiskaupan ehkäiseminen.....	12
2.5	Ihmiskaupan uhrien lapset .....	13
<b>3</b>	<b>Muut ohjelman valmisteluun vaikuttavat hankkeet</b> .....	14
3.1	Ohjelmahankkeet.....	14
3.2	Lainsäädäntöhankkeet.....	16
3.3	Muut toimet.....	18
<b>4</b>	<b>Ihmiskaupan vastaiset tavoitteet ja toimenpiteet</b> .....	20
<b>5</b>	<b>Toimeenpano</b> .....	29
	<b>Liitteet</b> .....	30
	Liite 1. Tilannekuva tilastotiedon valossa.....	30
	Liite 2. Asiantuntijakuulemiset.....	36
	Liite 3. Asiantuntijat.....	38
	<b>Lähteet</b> .....	39

# 1 Johdanto

## 1.1 Työryhmän tehtävät ja kokoonpano

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman 20.6.2023 ”Vahva ja välittävä Suomi” yhtenä tavoitteena on tehostaa ihmiskaupan torjuntaa, varmistaa tietojenvaihto viranomaisten välillä sekä ehkäistä ihmiskauppaa poikkihallinnollisesti ja kokonaisvaltaisesti. Edellisen ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman toimeenpano päättyi vuoden 2023 lopussa.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätöksen (21.3.2024) mukaisesti uusi periaatepäätös ihmiskaupan vastaiseksi toimintaohjelmaksi laaditaan vuoden 2025 aikana. Päätöksen mukaan edellisen toimintaohjelman keskeneräisten toimenpiteiden toimeenpanoa jatketaan, kunnes uusi periaatepäätös on hyväksytty. Uusi ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma valmisteltiin ministeriöiden välisessä yhteistyössä.

Oikeusministeriö asetti 3.4.2025 poikkihallinnollisen työryhmän valmistelemaan ihmiskaupan vastaista toimintaohjelmaa. Asettamispäätöksen mukaan ohjelman painopisteinä ovat toimet, jotka kohdistuvat seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan, lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan, pakkoavioliittoon tai siihen rinnastettavaan liittoon saattamisen, nuoriso- ja jengirikollisuuteen sekä järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvän ihmiskaupan ehkäisyyn ja torjuntaan ja ilmiöiden tunnistamiseen erityisesti lasten ja nuorten ihmiskaupan osalta.

Toimintaohjelman valmistelussa tuli asettamispäätöksen mukaan ottaa huomioon muut samaa teemaa koskevat taikka siihen liittyvät käynnissä olevat hankkeet kuten ihmiskauppadirektiivin kansallisen täytäntöönpanon ja hallituksen käynnissä olevat tietojenvaihtohankkeet sekä järjestäytyneen rikollisuuden toimenpideohjelman selvityshanke järjestäytyneen rikollisuuden ja ihmiskaupparikollisuuden yhtymäpinnoista.

Ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman tuli asettamispäätöksen mukaan hyväksyä sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministerityöryhmä. Asettamispäätöksen mukaisesti työryhmän tulee laatia ohjelmaa koskeva toimeenpanosuunnitelma sekä seurata ja tukea toimintaohjelman toimeenpanoa vuoden 2027 loppuun.

Oikeusministeriön asettaman työryhmän puheenjohtajana toimi valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattori, neuvotteleva virkamies Venla Roth. Työryhmän sihteerinä toimi erityisasiantuntija Aino Pennanen oikeusministeriöstä. Pennanen toimi myös työryhmän jäsenenä. Muut työryhmän jäsenet olivat poliisitarkastaja Arto Hietanen varajäsenenään poliisitarkastaja Juha Tuovinen sisäministeriön poliisiosastolta, erityisasiantuntija Roope Jokinen varajäsenenään johtava asiantuntija Jaana Vuorio sisäministeriön maahanmuutto-osastolta, rajaturvallisuusasiantuntija Markus Paljakka varajäsenenään apulaisosastopäällikkö Tomi Kivenjuuri sisäministeriön rajaosastolta, erityisasiantuntija Minna Viuhko varajäsenenään sosiaalineuvos Marjo Malja sosiaali- ja terveysministeriön turvallisuus- ja terveysosastolta, neuvotteleva virkamies Anna Bruun varajäsenenään erityisasiantuntija Ariann Grandell työ- ja elinkeinoministeriön työvoiman maahanmuutto- ja kotoutumisyksiköstä, opetusneuvos Kaisu Piironen opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osastolta sekä apulaisosastopäällikkö Markku Lampinen varajäsenenään lainsäädäntöneuvos Marjatta Hiekka ulkoministeriön ihmisoikeustuomioistuin- ja sopimusasioiden yksiköstä.

## 1.2 Toimintaohjelman valmistelu

Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa on vakavaa rikollisuutta, joka loukkaa ihmisoikeuksia ja kohdistuu erityisen haavoittuvaan ryhmään. Vuonna 2023 noin 13 % Euroopan unionissa tunnistetuista ihmiskaupan uhreista oli alaikäisiä. Hyväksikäyttö ilmenee erityisesti seksuaalisena hyväksikäyttönä, mutta myös esimerkiksi pakotettuna rikollisuutena, ja digitaalinen ympäristö on lisännyt lasten ja nuorten alttiutta rekrytoinnille ja manipuloinnille. Suomessa lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ihmiskauppaa tunnistetaan kuitenkin edelleen vähän. Tällä ohjelmalla hallitus pyrkii edistämään lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan ehkäisyä ja parantamaan tunnistamisen edellytyksiä.

Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää ihmiskauppaa tunnistetaan Suomessa edelleen vähän, vaikka useimmissa muissa Euroopan unionin jäsenmaissa juuri sitä tunnistetaan ihmiskaupan ilmenemismuodoista eniten. Ohjelmalla pyritään parantamaan seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan tunnistamista. Pakkoavioliittoon liittyvää ihmiskauppaa puolestaan tunnistetaan Suomessa huomattavan paljon, mutta tuomioita on siihen nähden annettu varsin vähän. Ohjelmalla pyritään parantamaan pakkoavioliiton tunnistamista erityisesti rikosprosessissa. Pääministeri Orpon hallitusohjelma pyrkii puuttumaan nuoriso- ja jengirikollisuuteen sekä järjestäytyneeseen rikollisuuteen, ja tämä ohjelma pyrkii vahvistamaan näitä toimia ihmiskaupan vastaisen työn näkökulmasta.

Ihmiskaupan vastaista toimintaohjelmaa valmistellut työryhmä arvioi, että erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvasta ihmiskaupasta Suomessa tarvitaan lisäselvitystä. Tästä syystä työryhmä järjesti aiheesta lapsiin kohdistuva ihmiskauppa kaksi suullista kuulemistilaisuutta, joihin kutsuttiin sekä viranomaisia että järjestöjä. Kutsussa asiantuntijoilta pyydettiin tietoa paitsi lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan tilannekuvasta myös toimenpide-ehdotuksia ihmiskaupan tunnistamisen sekä uhrien auttamisen ja palveluohjauksen parantamiseksi, rikosvastuun toteuttamisen edistämiseksi sekä ihmiskaupan ehkäisyn edistämiseksi.<sup>1</sup>

Näiden suullisten kuulemisten lisäksi työryhmä järjesti laajan kirjallisen kuulemiskierroksen, jolla pyrittiin keräämään tietoa lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan lisäksi myös seksuaaliseen hyväksikäyttöön sekä pakkoavioliittoon ja siihen rinnastettavaan liittoon saattamisesta. Myös kokemusasiantuntijoita on kuultu valmistelun tueksi.<sup>2</sup> Ihmiskaupan vastaisen työn tilannekuva on koottu liitteeseen 1.

Työryhmä kokoontui yhteensä 4 kertaa. Tämän jälkeen valmistelua jatkettiin virkautyönä oikeusministeriössä.

---

1 Ks. liitteet 2 ja 3.

2 Ks. liitteet 2 ja 3.

## 2 Nykytila lapsiin ja nuoriin kohdistuvasta ihmiskaupasta

Tässä luvussa esitetty perustuu kuulemisissa kerättyyn tietoon. Kuulemisia kuvataan tarkemmin liitteessä 2.

Poliisi kirjaa vuosittain ilmoituksia alaikäisiin kohdistuneesta epäilystä ihmiskaupasta lukumääräisesti vähän. Vuosina 2022–2024 poliisissa on kirjattu noin 70 sellaista tutkintailmoitusta, joissa kyse on ollut epäilystä ihmiskaupasta tai sen lähirikoksesta ja joissa epäillyn rikoksen asianomistaja on ollut alle 18-vuotias. Noin 40 % ilmoituksista koskee seksuaalista hyväksikäyttöä, noin 15 % pakkoavioliittoon saattamista ja noin 15 % työperäistä hyväksikäyttöä. Ilmoituksiin on kirjattu havainnot seksuaaliväkivallasta, psyykkisestä väkivallasta ja liikkumisvapauden rajoittamisesta. Uhrin ovat ilmoitusten mukaan olleet pääosin Suomessa syntyneitä Suomen kansalaisia, ja pääosin he ovat tyttöjä (n. 70 %). Rikoksesta epäillyt ovat pääosin aikuisia. Ns. hatkanuorten osuus on korostunut.

Lapsiin kohdistuva ihmiskauppa näyttäytyy lähinnä seksuaalisena hyväksikäyttönä ja joskus myös rikollisessa toiminnassa hyväksikäyttönä. Useimmiten alaikäiset ovat joutuneet seksuaalirikosten uhreiksi ns. hatkatilanteissa, joissa sijoituspaikastaan poistuneelle lapselle majoitusta tarjoava henkilö on syyllistynyt raiskaukseen tai muuhun seksuaalirikokseen. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää ihmiskauppaa ei kuitenkaan aina tunnisteta ihmiskaupaksi, vaan rikokset tutkitaan pääasiassa vain seksuaalirikoksina.

Lapset voivat myös toimia huumeiden kuljettajina, myyjinä tai muulla tavoin osana rikollista toimintaa. Päihderiippuvuus altistaa voimakkaasti hyväksikäytölle rikollisessa toiminnassa. Pakkoavioliittoihin liittyviä ihmiskauppatapauksia ilmoitetaan viranomaisille harvoin. Ne tulevat esiin lähinnä lähisuhdeväkivaltatutkintojen yhteydessä. Lapset ja nuoret voivat joutua myös työperäisen hyväksikäytön uhreiksi. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvan seksuaaliväkivallan kasvu verkossa on huolestuttava ilmiö.

Vaikka lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ihmiskauppaa tunnistetaan nykyään paremmin kuin ennen, on tunnistamista edelleen kehitettävä. Erityisesti psykologisen kontrollin tunnistamista olisi syytä parantaa. Monet alaikäisenä ihmiskaupan uhreiksi joutuneista tunnistetaan vasta aikuisena. Ihmiskaupan tunnistamisen

parantaminen olisi tärkeää paitsi uhrien ajantasaisen auttamisen ja rikosvastuun toteutumisen vuoksi myös siitä syystä, että siten voitaisiin vähentää myös ihmiskaupan uhrien lasten kaltoinkohtelun, laiminlyönnin tai hyväksikäytön riskejä.

## 2.1 Tavoittaminen ja tunnistaminen

Kuulemisissa nousi esiin, että viranomaisten ja muiden toimijoiden tietoisuus sekä kyky tunnistaa ihmiskauppaa on tärkeää. Lapsia ja nuoria tulisi myös tukea paremmin niin, että he voisivat kertoa hyväksikäytöstä viranomaisille. Tunnistamista tulisi kehittää erityisesti riskiryhmiin kuuluvien lasten ja nuorten kohdalla. Keskeinen tarvittava toimi olisi viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden koulutus ja yhteistyö. Sen lisäksi, että järjestetään hallinnonalakohtaisia koulutuksia, tulisi järjestää myös moniammatillisia koulutuksia. Lisäksi tarvittaisiin helposti saavutettavia ja ajantasaisia toimintaohjeita ja käsikirjoja tukemaan käytännön työn tekijöitä ihmiskaupan tunnistamisessa ja puheeksi ottamisessa.

Ihmiskaupan tunnistamista tulisi parantaa muissakin poliisin tutkintayksiköissä kuin varsinaisia ihmiskaupparikoksia tutkivissa tutkintayksiköissä. Ihmiskaupparikosten tutkinnassa olisi kuitenkin tärkeää olla mukana näiden rikosten tutkintaan erikoistunut asiantuntija tai mahdollisuus konsultoida asiantuntijaa tarvittaessa.

Myös muille ammattilaisille tulisi tarjota konsultaatiotukea tilanteissa, joissa he epäilevät ihmiskauppaa tai hyväksikäyttöä. Ikätasoista tietoa tulisi saada paremmin myös lasten ja nuorten ulottuville.

## 2.2 Uhrien auttaminen ja palveluohjaus

Kuulemisissa korostui, että ihmiskaupan uhrien auttamista tulisi kehittää muun muassa lisäämällä terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutusta ihmiskauppa-ilmiöstä, sen eri ilmenemismuodoista ja vaikutuksista terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Samoin lastensuojelun tehtäviä tekevien sosiaalityöntekijöiden tulee saada lisää koulutusta. Myös esimerkiksi opettajien, nuorisotyöntekijöiden ja poliisien osaamisen vahvistaminen sekä ylipäätään moniammatillisen yhteistyön parantaminen olisi tärkeää. Ihmiskaupan uhriksi joutuneiden lasten ja nuorten palveluohjausta voitaisiin tehostaa esimerkiksi jakamalla ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän asiantuntemusta hyvinvointialueille.

## 2.3 Riksvastuun toteutuminen

Kuulemisissa tuotiin esiin, että riksvastuun tehokkaampi toteuttaminen edellyttäisi ihmiskauppailmiön ja sen ilmenemismuotojen parempaa tunnistamista ja sitä koskevan asiantuntijuuden lisäämistä rikosprosessitoimijoille. Tutkinnassa tulisi tunnistaa nykyistä paremmin esimerkiksi määräysvaltaan ottamista, ja tätä voitaisiin vahvistaa esimerkiksi koulutuksella. Olennaista riksvastuun toteutumisen kannalta olisi se, että ihmiskauppaa tunnistettaisiin ja paljastettaisiin tehokkaasti ja ilmi tulleisiin tapauksiin pystyttäisiin puuttumaan hyväksikäytön ollessa käynnissä tai mahdollisimman pian sen jälkeen. Tämä edellyttäisi sitä, että lasten ja nuorten kanssa toimivilla ammattilaisilla olisi riittävä osaamistaso tunnistaa ihmiskaupan erityispiirteitä. Esitutkintaviranomaisten ja syyttäjien erikoistumista tulisi lisätä.

Oikeuspsykologian yksiköiden toimintaa koskevan lainsäädännön muutosesitys<sup>3</sup> voi jatkossa parantaa ihmiskaupan tunnistamista rikosprosessissa. Esimerkiksi rikollisessa toiminnassa hyväksikäyttöä tulisi tunnistaa paremmin, jotta rikosten taustalla olevat henkilöt eivät voisi jatkaa lasten ja nuorten hyväksikäyttöä ilman seuraamuksia.

Ihmiskaupan tunnistamista rikosprosessissa tulisi edelleen parantaa myös tilanteissa, joissa kyse on ollut lasten ja nuorten verkkorekrytoinnista, seksuaaliväkivallan livestriimaus-rikoksista sekä laittoman seksuaaliväkivaltaa todistavan kuvamateriaalin tuottamisesta ja levittämisestä.

## 2.4 Ihmiskaupan ehkäiseminen

Ihmiskaupan uhreilla on tutkimusten mukaan korostunut uudelleen uhriksi joutumisen riski, ja ihmiskaupan uhrit voivat myöhemmin päätyä itse ihmiskaupparikoksen tai muun hyväksikäyttörikoksen tekijöiksi. Kuulemisissa tuotiin esiin, että haavoittuvuuden vähentämiseen tähtäävä moniviranomaisyhteistyö on yksi tehokas keino ehkäistä lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ihmiskauppaa. Ihmiskauppaa voidaan ehkäistä myös vähentämällä ihmiskaupalle altistavia tekijöitä, kuten muuta kaltoinkohtelua ja hyväksikäyttöä. Nuorten hyvinvoinnin tukeminen ylipäätään vähentää altistumista ihmiskaupalle.

3 Luonnos hallituksen esitykseksi lausuntopalvelussa: [Lausunto - Lausuntopalvelu](#).

Ammattilaiset tarvitsisivat lisää koulutusta, jossa otetaan huomioon myös pakottavan kontrollin tunnistaminen ja sen suhde ihmiskauppaan. Lisäksi tulisi parantaa lasten ja nuorten kykyä tunnistaa ihmiskauppaa esimerkiksi kohdentamalla heille tiedostusta.

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ihmiskauppaa voitaisiin ehkäistä myös tekemällä digitaalisista ympäristöistä turvallisempia ja ehkäisemällä tehokkaammin lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin tuottamista. Lapsiin kohdistuvan verkkovälitteisen seksuaaliväkivallan ja ihmiskaupan ehkäisemiseksi tarvittaisiin lisää tietoa myös rikoksen tekijöistä sekä siitä, mitkä seikat edistävät ja estävät rikoksia.

## 2.5 Ihmiskaupan uhrien lapset

Kuulemisissa tuotiin esiin, että ihmiskaupan ja hyväksikäytön uhrien lasten haitalliset kokemukset voivat lisätä heidän haavoittuvuuttaan ja riskiään joutua hyväksikäytetyksi myöhemmässä vaiheessa, jos heidän auttamistarpeitaan ei huomioida riittäväällä tavalla. Vanhemman kokema hyväksikäyttö ja väkivalta heijastuvat lapsen hyvinvointiin.

Ihmiskaupan uhrien lasten hyvinvoinnin parantamiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Ammattilaiset tarvitsisivat lisää koulutusta ja ohjeistusta toimintansa tueksi. Tilanteiden tunnistaminen ja moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen olisi tärkeää.

## 3 Muut ohjelman valmisteluun vaikuttavat hankkeet

Hallituksen seuraavat hankkeet ovat kytköksissä suoraan tai välillisesti tähän ihmiskaupan vastaiseen toimintaohjelmaan ja täydentävät sen tavoitteita ihmiskaupan kokonaisvaltaisesta ja poikkihallinnollisesta ehkäisemisestä.

### 3.1 Ohjelmahankkeet

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi torjua maahanmuuttoon liittyvää työperäistä hyväksikäyttöä ja turvata rikoksen uhrien tukipalvelut. Helmikuussa 2024 hyväksytty työperäisen hyväksikäytön vastainen toimenpideohjelma pohjautuu 2023 hyväksytyyn valtioneuvoston periaatepäätökseen työperäisen hyväksikäytön ehkäisemisen ja torjumisen strategiasta. Ohjelma sisältää 33 toimenpidettä, joilla vastataan strategian tavoitteisiin ja varmistetaan hallitusohjelman työperäisen hyväksikäytön vastaisten kirjausten toimeenpano.

Joulukuussa 2024 hyväksytty harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategia ja toimenpideohjelma 2024–2027 toteuttaa pääministeri Orpon hallitusohjelman päämääriä. Ohjelman toimet ehkäisevät veronkiertoa, harmaata taloutta ja talousrikollisuutta edistämällä tietojen ajantasaisuutta ja luotettavuutta, tiedon liikkumista ja viranomaisyhteistyötä. Ohjelman mukaisesti muun muassa lisätään hyvinvointialueiden tietoisuutta erilaisista harmaan talouden ja talousrikollisuuden ilmiöistä ja tekotavoista sekä yhtenäistetään ja kehitetään ulkomaalaisten henkilöiden rekisteröintimenettelyjä tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi ja valvonnan tehostamiseksi. Verohallinnon toimivaltuuksia ja tarkastusoikeuksia parannetaan. Edunsaajarekisterin tietosisältöä kehitetään siten, että parannetaan tiedonsaantia siitä ketkä todellisuudessa toimivat eri yritysten taustalla. Työsuojeluviranomainen kehittää kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Hallitusohjelman mukaan yritysvastuusäntelyä kehitetään EU- ja OECD-tasoilla. Työ- ja elinkeinoministeriössä on käynnissä EU:n pakkotyöasetuksen ja yritysvastuudirektiivin täytäntöönpano. EU:n pakkotyöasetuksen (asetus pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä EU:n markkinoilla) tarkoituksena on puuttua vakavaan globaaliin ongelmaan ja edistää vastuullisuutta sekä tasavertaisia

kilpailuolosuhteita EU:n markkinoilla. Asetus kieltää talouden toimijoita saattamasta unionin markkinoille, asettamasta saataville unionin markkinoilla ja viemästä unionista pakkotyöllä valmistettuja tuotteita. Yritysvastuudirektiivi (direktiivi yritysten kestävästä toiminnasta koskevasta huolellisuusvelvoitteesta) asettaa yrityksille huolellisuusvelvoitteen, jonka mukaan yritysten on puututtava arvoketjussaan havaitsemiinsa haitallisiin ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksiin. Sääntely sisältää velvoitteet tunnistaa, ehkäistä, lieventää ja lopettaa omista toiminnoistaan tai liikekumppanien toiminnoista aiheutuvia haitallisia vaikutuksia.

Vuoden 2025 aikana valmisteltiin uusi Istanbulin sopimuksen kansallinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2033. Suunnitelma sisältää yhteensä 37 toimenpidettä, jotka koskevat väkivallan ehkäisyä, uhrien tukea ja palveluita väkivallan kaikille osapuolille, väkivallan uusiutumisen estämistä ja rikosvastuun toteuttamista sekä toimien yhteensovittamista (ml. tiedonkeruu). Suunnitelman valmistelussa on otettu huomioon erityisesti Istanbulin sopimuksen valvontaelinten Suomelle antamat suositukset. Lisäksi on huomioitu valtioneuvostossa meneillään tai valmisteilla oleva naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn liittyvä työ, kuten pääministeri Orpon hallituksen ohjelma, hallituksen tasa-arvo-ohjelma, kansallinen perus- ja ihmisoikeusohjelma ja Väkivallaton lapsuus-toimenpidesuunnitelma.

Väkivallaton lapsuus -suunnitelma vuosille 2026–2033 sisältää toimia kaiken muotoisen lapsiin kohdistuvan väkivallan vastaiseen työhön. Suunnitelma on poikkihallinnollinen ja siihen sisältyy nyt myös lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan vastaisen Lanzaroten sopimuksen toimeenpanotyö sekä kansallinen Barnahus-työn ohjaus. Suunnitelmaan sisältyy erityinen ihmiskauppaa koskeva toimenpide, jonka mukaan parannetaan ihmiskaupan uhriksi joutuneiden lasten tunnistamista ja avunpiiriin ohjautumista.

Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2024–2027 toteuttaa hallitusohjelman nuorisopoliittisia kirjauksia. Ihmiskaupan torjunnan osalta ohjelman nuorisopoliittiseen osioon sisältyy nimenomainen toimenpide, jonka mukaan selvitetään ihmiskauppaan ja sen kaltaiseen hyväksikäyttöön liittyvät nuorten parissa toimivien ammattilaisten koulutustarpeet ja tarvittaessa järjestetään asiasta lisäkoulutusta. Nuorisotoimialan osalta toimenpidettä on jo alettu toteuttaa.

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen 25.4.2024 toimenpideohjelmasta nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi (OM 2024:13). Ohjelman toteutus on käynnissä, ja rikosentorjuntaneuvosto (RTN) tukee sen toimeenpanoa muissa kuin lainsäädäntöasioissa.

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaan Suomen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen strategia päivitetään. Strategia ja toimenpideohjelma laadittiin vuosille 2025–2030. Päivitetystä strategiasta ja toimenpideohjelmasta tehtiin valtioneuvoston periaatepäätös helmikuussa 2025. Strategian toimenpideohjelmassa on yhteensä 21 toimenpidettä ja ohjelman toimenpide 19 on: ”Selvitys järjestäytyneen rikollisuuden ja ihmiskaupparikollisuuden yhtymäpinnoista.” Kansainvälisten arvioiden mukaan ihmiskauppa on yksi järjestäytyneen rikollisuuden tulonlähteistä ja myös Suomessa tarvitaan tutkittua tietoa ja kansallista tilannekuvaa järjestäytyneen rikollisuuden ja ihmiskaupparikollisuuden yhtymäpinnoista. Hankkeen päävastuutaho on oikeusministeriö ja toteuttaminen vuosina 2025–2027. Tutkimushankkeen toteuttamiseen on varattu 120 000 euroa.

Hallitusohjelman mukaisen uhripoliittisen toimenpideohjelman tavoitteena on turvata rikoksen uhrien tukipalveluiden rahoitus ja parantaa rikoksen uhrien asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Hankkeen toimikausi on 8.1.2024–31.5.2026. Hankkeessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa mainittuihin, haavoittuvassa asemassa oleviin uhriryhmiin. Näitä ovat muun muassa lapset, perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrin sekä kunniaan liittyvän väkivallan uhrin mukaan lukien avioliittoon pakottamisen uhrin.

### 3.2 Lainsäädäntöhankkeet

Oikeusministeriö on asettanut vuoden 2026 loppuun saakka toimivan koordinaatioryhmän tukemaan ministeriöiden lainsäädäntöhankkeita, joiden tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti poistaa rikosentorjuntaan liittyviä tietojenvaihdon esteitä. Koordinaatioryhmän tavoitteena on tiivistää ministeriöiden välistä yhteistyötä hankkeiden valmistelussa ja edistää yhdenmukaisempaa tietojenvaihtoa koskevaa sääntelyä. Hankkeen puitteissa oikeusministeriö antaa oikeudellista tukea muille ministeriöille lainsäädäntöhankkeiden valmistelussa. Koordinaatioryhmä ei vastaa tietojenvaihtoa koskevien lakien valmistelusta, vaan jokainen ministeriö vastaa niistä omalta osaltaan. Koordinaatioryhmä perustuu hallitusohjelman kirjaukseen: ”hallitus poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa.”

Oikeusministeriössä on käynnissä säädöshanke viranomaisten välisen tietojenvaihtosääntelyn sujuvoittamiseksi vankilaturvallisuuden parantamiseksi sekä työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan tehostamiseksi. Hallituksen esitys (HE 198/2025) on annettu eduskunnalle tammikuussa 2026, ja tarkoitus on, että lait tulisivat voimaan elokuussa 2026.

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukainen lastensuojelulainsäädännön uudistaminen toteutetaan kaksivaiheisesti. Ensimmäisen vaiheen muutoksia koskeva hallituksen esitys lastensuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 149/2025 vp) on tätä ohjelmaa kirjoitettaessa eduskunnan käsiteltävänä. Kokonaisuudistuksen toisen vaiheen ehdotukset on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2026.

Ensimmäisen vaiheen esityksessä ehdotetaan selkiytyksiä rajoitustoimien käytön edellytyksiin, jotta lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutuminen voidaan paremmin turvata. Lastensuojeluviranomaisilla ja sijaishuoltoyksiköillä on oltava aidot mahdollisuudet ja riittävät toimivaltuudet tehdä työtään. Lisäksi ehdotetaan uuden kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustamista rikoksia tekeville alaikäisille, joilla saattaa olla myös vakavaa päihteidenkäyttöä. Esitys sisältää myös ehdotukset, joilla viranomaiset veloitetaan aktiiviseen yhteistyöhön sekä varmistetaan riittävä toimivalta ja keinovalikoima, jotta sijaishuoltopaikastaan luvatta poissaoleva lapsi löydetään nopeasti ja saadaan palautettua. Hallitus esittää muun muassa hätäpaikannuskynnyksen madaltamista lapsen löytämisen ja palauttamisen jouduttamiseksi. Ehdotusten taustalla on tunnistettu viimeaikainen tutkimus ja muut havainnot, joiden mukaan sijaishuoltopaikastaan luvatta poissaolevalla lapsella on kohonnut riski joutua kaltoinkohtelun ja väkivallan ja ihmiskaupan uhriksi.

Alle 15-vuotiaan käyttäminen välikappaleena tahallisen rikoksen tekemisessä on säädetty rangaistavaksi erillisenä rikoksena. Rikoslain muutos on tullut voimaan 1.7.2025. Lisäksi hallitus on esittänyt (HE 61/2025 vp) rikoslain muutosta, jonka mukaan raakaa väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapito säädettäisiin rangaistavaksi ja lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle säädettäisiin törkeä tekemuoto. Lainmuutos on tullut voimaan 1.4.2026.

Rikosuhrimaksusta annetun lain muutos tuli voimaan 1.1.2026. Rikosuhrimaksujen korottamisen tavoitteena on turvata rikoksen uhreille tarpeellisten tukipalvelujen saatavuutta sekä edistää rikollisuudesta aiheutuvien haittojen ja kustannusten oikeudenmukaista jakamista. Samalla vastataan yleiseen kustannusten nousuun tai inflaation vaikutuksiin. Lainmuutoksen myötä rikosuhrimaksuja korotettiin 50 %. Oikeusministeriön avustusmomentin (25.01.15) määrärahaa korotettiin lainmuutoksen seurauksena 700 000 eurolla vuodelle 2026. Tästä 260 000 euroa kohdennettiin maahanmuuttoon liittyvän työperäisen hyväksikäytön torjuntaan ja ihmiskaupan uhrien tukipalveluiden turvaamiseen ja kunniaväkivallan uhrien auttamiseen.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin avioliittoon pakottamisen rangaistavuuden selkiyttämiseksi rikoslaissa. Rikoslain ihmiskauppaa koskevaan säännökseen on teon tarkoitukseksi lisätty

nimenomaisesti pakkoavioliittoon tai siihen rinnastettavaan liittoon saattaminen. Tällä tavoin selkiytettiin sääntelyä, ja esityksen perusteluissa täsmennettiin sitä, mitä pakkoavioliitolla tarkoitetaan. Pakkoavioliiton määritelmä kattaa sekä avio-  
liiton solmimisvaiheen että tilanteen, jossa henkilöä estetään irtautumasta pakko-  
avioliitoksi muodostuneesta liitosta. Lisäksi määritellään selkeämmin, miten alle  
18-vuotiaisiin kohdistuvaa pakkoavioliittoon saattamista tulisi tulkita. Laki on tullut  
voimaan 1.1.2025.

Laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn  
parantamisesta on tullut voimaan 1.7.2025. Lailla pantiin täytäntöön tammikuussa  
2023 voimaan tullut kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annettu Euroopan  
parlamentin ja neuvoston niin sanottu CER-direktiivi (Critical Entities Resilience).  
Samalla ulkomaanliikenteen satamien satamanpitäjille säädettiin velvollisuus  
varmistaa tiettyjen työntekijäryhmien nuhteettomuus ja luotettavuus henkilö-  
turvallisuuksellisesti. Lakihanke toteutti myös hallitusohjelman kirjausta siitä,  
että kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä vahvistetaan.

TEM:n johdolla on tehty selvitys työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupien  
sääntelytason haavoittuvuuksista. Työryhmän tehtävänä oli arvioida kolmansista  
maista tulevien opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä toimeentuloon, lupa-  
järjestelmän väärinkäyttöön ja mahdollisiin turvallisuusuhkiin liittyvät haasteet ja  
lainsäädäntömuutostarpeet, jotta voidaan ehkäistä hyväksikäyttöä, ihmiskauppaa,  
haavoittuvaan asemaan joutumista (mm. toimeentulon haasteet) ja väärinkäytöksiä  
ja mahdollisia turvallisuusuhkia. Lisäksi loppuraportissa selvitetään yleisesti työ-  
perusteisten oleskelulupien sääntelytason mahdolliset haavoittuvuudet sisäisen ja  
kansallisen turvallisuuden sekä laittoman maahanmuuton ja väärinkäytösten näkö-  
kulmasta. Työryhmän selvityksen perusteella sisäisen turvallisuuden ja oikeuden-  
hoidon ministerityöryhmä linjasi joulukuussa 2025 eteenpäin vietävistä opiskelijoita  
koskevista lainmuutoksista. Työ- ja elinkeinoministeriö on tammikuussa 2026 aset-  
tanut kaksi työryhmää valmistelemaan tarvittavia lainmuutoksia.

### 3.3 Muut toimet

Ohjelma- ja lainsäädäntötyön lisäksi poliisin rahoitusta on pyritty turvaamaan  
pitkäjänteisesti siten, että mahdollisuudet pitkän aikavälin toiminnan suunnitte-  
luun paranevat. Poliisihallitus (Poha) on pyrkinyt lisäämään poliisin henkilöstö-  
määrää kohti hallitusohjelmakirjauksen tavoitetta 8 000 poliisihenkilötyövuodesta  
vaalikauden lopussa. Poliisihallituksen mukaan resurssien varmistaminen on osa  
poliisin saaman lisäresurssin kohdentamista. Poliisihallitus on kohdentanut lisä-  
resurssia päivittäistutkintaan ja rikosten esikäsittelyyn, millä tavoitellaan työpaineen

vähentämistä rikostorjunnassa siten, että vaativia rikoksia kyettäisiin hoitamaan niiden laadun edellyttämällä tavalla. Lisäresurssien kohdentamista on arvioitu Poliisihallituksessa kokonaisuutena. Edellä mainituilla toimilla toimeenpannaan hallitusohjelman kirjausta siitä, että viranomaisvalvontaa tehostetaan varmistamalla poliisille riittävät resurssit koko maassa poliisilaitosten ja ihmiskauppayksikön osalta ja toimivaltuudet selvittää ja paljastaa työperäisen maahanmuuton väärinkäytöksiä.

Valtioneuvoston selonteossa (VNS 13/2022 vp.) oikeudenhoidosta käsiteltiin laajasti oikeudenhoidon toimintaedellytyksiä, kehittämismahdollisuuksia ja tavoitteita. Selonteossa on todettu rahoitusvaje, jonka korjaamiseen on osoitettu valtion talouden kehyksissä pysyvää rahoitusta (75 milj. euroa). Selontekoon liittyvää lisärahoitusta on osoitettu oikeusministeriön hallinnonalan viranomaisille asteittain valtion vuoden 2024 talousarviosta lukien. Vuoden 2026 talousarvioon sisältyy korkeampi 80 milj. euron selontekorahoitus, joka sisältää myös ruuhkanpurkurahoitusta.

Suomi on tällä hallituskaudella tehnyt yhteistyötä myös muiden Pohjoismaiden kanssa ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Suomen puheenjohtajakaudella vuonna 2025 valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattorin johdolla toteuttamassa hankkeessa tuettiin erityisesti pohjoismaisen poliisi- ja syyttäjaverkoston yhteistyötä tavoitteena tehostaa rajat ylittävän ihmiskaupan ehkäisyä ja torjuntaa koko Pohjolan alueella. Myös Pohjoismaiden ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattorit ja lapsiin kohdistuva ihmiskaupan vastainen asiantuntijaverkosto ovat jatkaneet tiivistynyttä yhteistyötään Suomen puheenjohtajakaudella. Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti (HEUNI) toteutti lisäksi Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön rahoituksella tutkimuksen ihmiskaupan uusista ilmenemismuodoista ja riskeistä Pohjoismaissa. Tutkimuksessa keskityttiin erityisesti nuoriso- ja jengirikollisuuteen liittyvään ihmiskauppaan sekä kansainvälisten opiskelijoiden hyväksikäyttöriskeihin. Tutkimuksen tulokset julkaistiin loppuvuodesta 2025 Helsingissä järjestetyssä kansainvälisessä konferenssissa, jonka pääjärjestäjänä toimi oikeusministeriö.

## 4 Ihmiskaupan vastaiset tavoitteet ja toimenpiteet

Ohjelmavalmistelun painopisteinä ovat työryhmän asettamispäätöksen mukaan toimet, jotka kohdistuvat seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän ihmiskaupan, lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan, pakkoavioliittoon tai siihen rinnastettavaan liittoon saattamisen, nuoriso- ja jengirikollisuuteen sekä järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvän ihmiskaupan ehkäisyyn ja torjuntaan ja ilmiöiden tunnistamiseen erityisesti lasten ja nuorten ihmiskaupan osalta.

Työryhmän tuli toimintaohjelman valmistelussa ottaa huomioon muut samaa teemaa koskevat taikka siihen liittyvät käynnissä olevat hankkeet kuten ihmiskauppamuutosdirektiivin kansallinen täytäntöönpano ja hallituksen käynnissä olevat tietojenvaihtohankkeet sekä järjestäytyneen rikollisuuden toimenpideohjelman selvityshanke järjestäytyneen rikollisuuden ja ihmiskaupparikollisuuden yhtymäpinnoista.

Ohjelman toimenpiteet on jaoteltu strategisten tavoitteiden mukaan. Nämä ovat: 1) Ihmiskaupan uhrit tavoitetaan ja tunnistetaan, hyväksikäyttö tulee viranomaisten tietoon, 2) Ihmiskaupan uhrit saavat tarvitsemansa avun ja tuen, 3) Ihmiskaupparikoksissa rikosvastuu toteutuu ja 4) Ihmiskauppaa torjutaan yhdessä ja laajalaisesti. Ohjelman toimenpiteillä pyritään paitsi vastaamaan työryhmän asettamispäätöksessä mainittuihin painopistealueisiin myös ehkäisemään ihmiskauppaa poikkihallinnollisesti ja kokonaisvaltaisesti hallitusohjelman mukaisesti.

Toimenpiteitä toteutetaan pääosin olemassa olevien resurssien puitteissa poikkihallinnollisella yhteistyöllä ja virkatyönä. Useat eri viranomaistahot ja sidosryhmät osallistuvat toimeenpanoon. Osa toimenpiteistä edellyttää lisärahoitusta. Toimenpiteen resurssiarvio ja maininta lisärahoituksen tarpeesta tarkoittaa, että toimenpide on toteuttavissa vain, jos sille järjestyy rahoitus.

## 1) Ihmiskaupan uhrit tavoitetaan ja tunnistetaan, hyväksikäyttö tulee viranomaisten tietoon

Ihmiskaupan ilmituloa ja tunnistamista edistetään. On paitsi ihmiskaupan uhrin itsensä myös koko yhteiskunnan etu, että ihmiskauppa tulee viranomaisten tietoon. Tavoitteena on, että ihmiskaupan vastaisen työn kannalta keskeiset viranomaiset tuntevat ihmiskauppailmiön peruspiirteet sekä osaavat puuttua siihen ja ohjata uhrit tarvittaessa avun piiriin.

Ohjelmalla erityisesti pyritään parantamaan lasten ja nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten tietoisuutta ihmiskaupasta. Ihmiskaupan uhrien tavoittamisessa tai tunnistamisessa sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen toimijat ovat erityisen tärkeässä asemassa. Myös esimerkiksi ulkoasianhallinnon ja Maahanmuuttoviraston osaamista ihmiskaupasta, ml. pakkoavioliitto, vahvistetaan.

Oikeusministeriö on 29.1.2025 julkaissut käsikirjan ”Ihmiskaupan uhrien tunnistamis- ja ohjausmekanismi (NRM) uhrien tunnistamiseen ja auttamiseen. NRM-käsikirja ja sen jalkautus ovat olennainen osa toimintaohjelmaa ja toimia, joiden avulla ihmiskaupan uhrit tavoitetaan ja tunnistetaan sekä hyväksikäyttö tulee viranomaisten tietoon. NRM-käsikirjan jalkautus tulee olemaan yksi tämän ohjelman seurannan painopisteistä.

Ihmiskauppa on jatkuvasti muuntuva ilmiö, joka saa uusia ilmenemismuotoja ja -tapoja. Ihmiskauppailmiön kehitystä seurataan aktiivisesti. Yhdeksi kehittämisskohteeksi on tunnistettu verkkoulottuvuus lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan torjunnan näkökulmasta.

### Toimenpiteet

1. Vahvistetaan ihmiskaupan tunnistamista ja uhrien tavoittamista jakamalla ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän asiantuntemusta valtakunnallisesti ja vahvistamalla alueellista yhteistyötä ihmiskaupan vastaisessa työssä. Alueellista osaamista ja yhteistyötä kehitetään ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän vetovastuulla alueellisissa ihmiskaupan vastaisen työn verkostoissa eri puolilla Suomea. **Vastuutaho: Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä. Aikataulu: 2026–2027.**

2. Varmistetaan, että ihmiskaupan uhreja mahdollisesti työssään kohtaavat viranomaiset ja muut ammattilaiset ovat tietoisia NRM-käsikirjasta ja hyödyntävät sitä työnsä tukena tunnistaessaan ihmiskaupan uhreja ja ohjatesaan heitä palveluihin. Kannustetaan viranomaisia ja muita ammattilaisia suorittamaan NRM-käsikirjaan perustuva Eoppiva-verkkokoulu. **Vastuutaho: valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaatio, UM, STM, TEM, SM, OKM. Aikataulu: 2026–2027.**
3. Selvitetään, miten ihmiskauppaa voidaan torjua tehokkaammin osana työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupien ennakko- ja jälkivalvontaa. Selvitys ja sen johtopäätösten toimeenpano tehdään osana poikkihallinnollista työ- ja koulutusperusteisten lupamenettelyiden ohjaustyötä työ- ja elinkeinoministeriön johdolla vuoden 2026 aikana. **Vastuutaho: TEM, Maahanmuuttovirasto. Aikataulu: 2026.**
4. Tuotetaan virkatyönä muistio erilaisista vaihtoehtoisista lähestymistavoista, joilla ratkotaan rajanveto-ongelmia suhteessa työntekijyyteen ja yrittäjyyteen sekä arvioidaan ratkaisuvaihtoehtoja, joilla ehkäistään työsuhteen naamioimista yrittäjyydeksi. **Vastuutaho: TEM. Aikataulu: 2026–2027.**
5. Päivitetään Maahanmuuttoviraston ihmiskauppaa koskeva ohjeistus ja verkkokoulu. **Vastuutaho: Maahanmuuttovirasto. Aikataulu: 2026–2027.**
6. Vahvistetaan Maahanmuuttoviraston toiminnassa pakkoavioliiton ja siihen rinnastettavan liiton tunnistamisedellytyksiä. **Vastuutaho: Maahanmuuttovirasto. Aikataulu: 2026–2027.**
7. Parannetaan viranomaisten välistä tietojenvaihtoa valmistelemalla tarvittavat lainsäädäntömuutokset lakiin henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa (615/2020). **Vastuutaho: SM. Aikataulu: 2026–2027.**
8. Vahvistetaan esimerkiksi koulutuksella yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa ulkoasiainhallinnon, erityisesti suurlähetystöjen henkilöstön, ml. maahantulolupahakemusten vastaanotossa ja käsittelyssä toimivien, valmiuksia tunnistaa ihmiskauppaa ja ihmiskaupan uhreja viranomaisyhteistyön kautta (ml. pakkoavioliiton ehkäiseminen). **Vastuutaho: UM. Aikataulu: 2026–2027.**
9. Ihmiskauppaa koskeva verkko-opintokokonaisuus ([Ihmiskaupan tunnistaminen turvallisuus- ja rikosseuraamusalalla | Laurea avoin AMK | Laurea Smart](#)) kytketään osaksi Rikosseuraamusalan opetussuunnitelmaa. Koulutusmahdollisuudesta tiedotetaan säännöllisesti henkilöstölle ja koulutuksen suorittamiseen kannustetaan aktiivisesti. **Vastuutaho: Rikosseuraamuslaitos. Aikataulu 2026–2027.**

10. Selvitetään keinoja puuttua verkkoulottuvuuteen lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan torjunnan näkökulmasta. **Vastuutaho: Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaatio, OPH. Aikataulu: 2026–2027. Tavoitteen toteutuminen on osittain riippuvaista haettavasta rahoituksesta.**
11. Opetus- ja kulttuuriministeriö yhteistyössä Opetushallituksen kanssa viestii [NRM-käsikirjasta](#) ja verkkokoulumahdollisuudesta sekä vuoden 2021–2023 ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman yhteydessä opetuksen tueksi luodusta tietopaketesta ihmiskaupasta ja siihen liittyvästä hyväksikäytöstä hallinnonalallaan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen toimijoille. **Vastuutaho: OKM ja OPH. Aikataulu 2026–2027.**
12. Opetus- ja kulttuuriministeriö tuo jatkossakin ohjauksessaan esiin vaatimuksen kansainvälisten opiskelijoiden vastuulliseen ja eettiseen rekrytointiin ja tiivistää viranomaisyhteistyötä kansainvälisten opiskelijoiden hyväksikäyttöriskien vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. **Vastuutaho: OKM, OPH ja TEM. Aikataulu 2026–2027.**
13. Lisätään sijaishuollossa työskentelevien ammattilaisten ja perhehoitajien osaamista sekä tuotetaan tukimateriaalia sijaishuoltoapaikoistaan luvatta poissa olleiden lasten kanssa työskentelyyn. THL:n Turvalliset kadut -kokonaisuudessa toteutetaan koulutusta lasten luvattomiin poissaloihin liittyvistä rikoskokemuksista ja niiden tunnistamisesta sekä niihin puuttumisesta. Lisäksi kehitetään tarkastuslistaa, jota sijaishuoltoapaikkojen aikuiset voivat hyödyntää luvattomien poissaolojen jälkeen lapsen kanssa käytävissä keskusteluissa mahdollisten hyväksikäyttö- ja väkivaltakokemusten tunnistamiseksi. Tarkastuslistaa ja sen toimivuutta pilotoidaan Valtion koulukodeissa, minkä jälkeen se julkaistaan lastensuojelun käsikirjassa (tulevan THL:n sivustouudistuksen myötä Lastensuojelun ammattilaisohjeissa). Lisäksi tavoitteena on tuottaa lapsille suunnattava materiaali. Se lisättäisiin omana osiona THL:n sivuilla olevaan Lasten ja nuorten lastensuojeluoppaaseen, mikäli siihen saadaan rahoitus STM:stä. **Vastuutahot: STM, THL, kansallinen lapsistrategia, valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaatio. Aikataulu: 2026–2027.**
14. Terveydensuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessä selvennetään terveydensuojeluviranomaisten muille viranomaisille antamaa virka-apua hyväksikäyttöepäilytilanteissa. Samalla laissa vahvistetaan riskiperusteista valvontaa. **Vastuutaho: STM. Aikataulu 2027.**

15. Valmistellaan terveydensuojeluviranomaisille virallinen ohje asumisolojen valvonnan kehittämiseksi sekä järjestetään koulutus- ja ohjeistustilaisuuksia ohjeen soveltamisen tueksi. **Vastuutaho: Lupa- ja valvontavirasto. Aikataulu 2026.**
16. Päivitetään valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma siten, että siinä huomioidaan em. terveydensuojelulain kokonaisuudistus ja asumisolojen valvontaohje. **Vastuutaho: Lupa- ja valvontavirasto. Aikataulu 2026.**
17. Kehitetään edelleen ulkomaisen työvoiman käytön valvontaa työperäisen hyväksikäytön tunnistamiseksi ja ilmitulon edistämiseksi esimerkiksi vahvistamalla työsuojelun analyysitoimintoa. Ulkomaalaistarkastajien resurssia kohdennetaan erityisesti vähimmäistyöehtojen valvontaan. **Vastuutaho: sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (työsuojelu). Aikataulu 2026–2027.**
18. Järjestetään koulutusta ulkomaalaisen työvoiman käytön valvontaa tekevien tarkastajien lisäksi myös työsuhde- ja työolotarkastajille ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön tunnistamisen parantamiseksi. **Vastuutaho: STM, LVV työsuojeluosasto (Lupa- ja valvontavirasto). Aikataulu 2026–2027.**

## 2) Ihmiskaupan uhrit saavat tarvitsemansa avun ja tuen

Ihmiskaupan uhreilla on kansainvälisiin sopimuksiin, EU-lainsäädäntöön ja kansalliseen lainsäädäntöön perustuen oikeus saada tarpeitaan vastaavaa apua, tukea ja suojelua. Ihmiskaupan lapsiuhrit ovat erityisen suojelun kohteina ja tämän ohjelman painopisteenä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten osaamista ja kykyä tunnistaa ja auttaa ihmiskaupan uhreja vahvistetaan esimerkiksi koulutuksella ja ohjeistuksella. Tavoitteena on, että ihmiskaupan uhrit pääsisivät avun piiriin ja että heidän avuntarpeisiinsa voitaisiin vastata nykyistä paremmin ja yhdenvertaisemmin.

Ihmiskaupan torjunnan ja uhrien avunsaannin kannalta erityisen olennainen viranomaisen on Maahanmuuttoviraston yhteydessä toimiva ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä, joka toimii kansallisena asiantuntijaviranomaisena ihmiskaupaan ja sen vastaiseen työhön liittyvissä asioissa. Poikkihallinnollista yhteistyötä ihmiskaupan uhrien palvelujen ja palvelunsaannin kehittämiseksi vahvistetaan. Uhreilla on usein tarve myös esimerkiksi oikeusapuun ja oikeudelliseen neuvontaan, ja toimintaa tältä osin edelleen kehitetään.

## Toimenpiteet

19. Vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten ja johdon osaamista ihmiskaupasta osana THL:n Aktiivinen toimijuus - yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja osallisuutta edistävät palvelut -hanketta. Lisäksi hankkeessa tuotetaan ja levitetään tietoa ja koulutetaan ammattilaisia sekä juurrutetaan THL:n tuottamaa verkkokoulua. **Vastuutaho: THL ja STM. Aikataulu: 2026–2027.**
20. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä tukee THL:n Aktiivinen toimijuus – yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja osallisuutta edistävät palvelut -hankkeen ihmiskaupan uhrien palveluiden kehittämisen sisältökokonaisuutta osallistumalla hankkeen ohjausryhmään, tuottamalla sisältöä hyvinvointialueiden ammattilaisille suunnattuun käsikirjaan ja koulutuksiin sekä osallistumalla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille suunnatun verkkokoulutuksen "Ihmiskauppa sote-palveluissa kohdattavana ilmiönä" sisällön päivitustyöhön. **Vastuutaho: Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä. Aikataulu 2026.**
21. Vahvistetaan hyvinvointialueiden osaamista pakkoavioliiton tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta osana THL:n kunniaan liittyvän väkivallan vastaista työtä muun muassa ylläpitämällä ja päivittämällä Puutu väkivaltaan-verkkokoulun sisältöä pakkoavioliiton osalta ja levittämällä pakkoavioliittoa koskevaa ohjeistusta ammattilaisille. **Vastuutaho: THL. Aikataulu: 2026–2027.**
22. Kehitetään ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän järjestämisvastuulla olevien ihmiskaupan uhrien alaikäisten lasten palvelutarpeiden arviointia. **Vastuutaho: Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä. Aikataulu 2026.**
23. Valmistellaan oikeusaputoimistoille yhtenäiset linjaukset tukemaan ihmiskauppa-asioiden käsittelyä. **Vastuutaho: OPV. Aikataulu: 2027.**
24. Kehitetään ihmiskaupan uhreja koskevien asioiden tilastointia oikeusaputoimistoissa sekä ohjeistusta tilastointikäytännöistä luotettavan tiedonkeruun vahvistamiseksi. Romeo-asianhallintajärjestelmään lisätään tilastoinnin mahdollistavat ratkaisut. **Vastuutaho: OPV. Aikataulu: 2026.**
25. Koulutetaan oikeusaputoimistoja ihmiskauppa-asioiden hoitamiseen liittyvistä tilastointikäytännöistä uudistuneen kirjaamisjärjestelmän myötä. **Vastuutaho OPV. Aikataulu: 2027.**

### 3) Ihmiskaupparikoksissa rikosvastuu toteutuu

Rikosvastuun tehokkaan toteutumisen pyrkimyksenä on ehkäistä ihmiskauppaa. Ihmiskauppaa ja hyväksikäyttöä torjutaan ilmiölähtöisesti. Ihmiskauppaa paljastetaan ja kansainvälistä yhteistyötä tiivistetään. Esitutkintaviranomaisten, syyttäjien, lainkäyttöhenkilöstön ja rikosseuraamusalan henkilöstön osaamista vahvistetaan. Esitutkintaviranomaisten ja syyttäjien yhteistyötä esitutkinnan aikana parannetaan. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsiin ja nuoriin ihmiskaupan uhreina.

#### Toimenpiteet

26. Poliisin koulutusta ihmiskaupasta ja erityisesti lapsista ja nuorista ihmiskaupan uhreina vahvistetaan mm. sisällyttämällä aihe Lapsirikosten neuvottelupäiville (järjestelyvastuu vuonna 2026 PolAmkilla) **Vastuutaho: Poliisihallitus ja Poliisiammattikorkeakoulu. Aikataulu: 2026.**
27. Erityisesti rikollisessa toiminnassa hyväksikäytön tunnistamista parannetaan sisällyttämällä lapsisensitiiviset menetelmät mukaan vahvemmin myös lapsirikosten käsikirjaan silloin, kun lapsi tai nuori on epäilty rikoksesta. **Vastuutaho: Poliisihallitus. Aikataulu: 2026.**
28. Kehitetään kansallinen kuulustelumalli epäiltyjen lasten ja nuorten kuulusteluihin. Mallista laaditaan rikoslajineutraali ja siinä pyritään huomioimaan kuultavan omat kokemukset rikoksen kohteeksi joutumisesta niin ikään rikoslajineutraalisti. Runko ohjaa kuulustelijaa hypoteesiajatteluun. **Vastuutaho: Poliisihallitus. Aikataulu: 2026.**
29. Poliisin ohje ihmiskaupparikosten tutkinnasta päivitetään, ja päivitystyössä kiinnitetään erityistä huomiota lapsiin ja nuoriin ihmiskaupparikosten uhreina. **Vastuutaho: Poliisihallitus. Aikataulu: 2026.**
30. Sisällytetään ihmiskauppa "Vaativaan tutkintaan henkilöön kohdistuvissa rikoksissa erityisesti perehtynyt pidättämiseen koulutettu virkamies"-koulutukseen sekä "Vaativa tutkinta henkilöön kohdistuvissa rikoksissa"-neuvottelupäiviin. Näiden koulutusten järjestämisen jälkeen arvioidaan, onko tarvetta järjestää jatkossa ihmiskaupparikosilmiöön keskittyvät erilliset neuvottelupäivät. **Vastuutaho: Poliisiammattikorkeakoulu. Aikataulu 2026–2027.**
31. Pyritään tehostamaan esitutkintayhteistyötä ihmiskaupparikosten tutkinnan alkuvaiheessa. **Vastuutaho: Syyttäjälaitos ja Poliisihallitus. Aikataulu 2026–2027.**
32. Osoitetaan valtakunnallisesti jokaiselta syyttäjälalueelta erikoissyyttäjien tai erikoistuvien syyttäjien joukosta ihmiskaupparikoksiin syvämmän perehtyneet syyttäjät, jotka antavat asiantuntijaneuvoja esitutkintaviranomaisille ja muille syyttäjille. **Vastuutaho: Syyttäjälaitos. Aikataulu 2026–2027.**

33. Tiivistetään ja tehostetaan ihmiskaupparikoksiin perehtyneiden syyttäjien verkoston toimintaa esimerkiksi tarjoamalla verkostolle syventävää erikoiskoulutusta ja tietoiskuja ajankohtaisista teemoista. Verkoston toimintaa laajennetaan valtakunnalliseksi.  
**Vastuutaho: Valtakunnansyyttäjän toimisto. Aikataulu 2026–2027.**
34. Järjestetään syyttäjille vuosittain ihmiskauppakoulutusta. Koulutuksen sisällön suunnittelemisessa pyritään ottamaan huomioon sekä perus- että syventävän koulutuksen tarpeet.  
**Vastuutaho: Valtakunnansyyttäjän toimisto. Aikataulu: 2026–2027.**
35. Tuomioistuinten lainkäyttöhenkilöstölle järjestetään koulutusta ihmiskaupasta. **Vastuutaho: Tuomarinkoulutuslautakunta ja Tuomioistuinvirasto. Aikataulu: 2026–2027.**
36. Rajavartiolaitos kehittää henkilöstön osaamista kansallisesti ja kansainvälisesti sekä tekee tiivistä kansainvälistä yhteistyötä muun muassa muiden Pohjoismaiden kanssa tavoitteena luoda osaamista ja toimintakykyä ihmiskaupan torjunnassa. **Vastuutaho: Rajavartiolaitos. Aikataulu: 2026–2027.**
37. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää ihmiskauppaa ja paritusrikollisuutta paljastetaan proaktiivisin menetelmin. Kansainvälistä yhteistyötä ihmiskaupparikollisuuden torjumiseksi vahvistetaan. **Vastuutaho: Poliisi, Rajavartiolaitos. Aikataulu 2026–2027.**
38. Tehdään selvitys järjestäytyneen rikollisuuden ja ihmiskaupparikollisuuden yhtymäpinnoista. **Vastuutaho: OM. Aikataulu: 2026–2027.**

#### 4) Ihmiskauppaa torjutaan yhdessä ja laaja-alaisesti

Ihmiskaupan vastainen työ on poikkihallinnollista. Vahvistetaan myös pohjoismaista yhteistyötä ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä otetaan ihmiskaupan ehkäisyn tavoitteet huomioon Ukrainan jälleenrakentamisessa.

##### Toimenpiteet

39. Valmistellaan vähintään kahden vuoden välein koordinoitu poikkihallinnollinen tilannekuva ihmiskaupasta ja sen vastaisesta työstä Suomessa. **Vastuutaho: Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaatio. Aikataulu: 2026.**

40. Järjestetään vuosittain ihmiskaupan vastainen päivä, joka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja jonka tarkoituksena on viestiä ajankohtaisista ihmiskauppailmiöistä ja tuoda ihmiskaupan vastaisen työn kannalta keskeisiä toimijoita yhteen. **Vastuutaho: Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaatio. Aikataulu: 2026–2027.**
41. Järjestetään yhdessä rikosentorjuntaneuvoston kanssa kansallisen tason asiantuntijakeskustelu nuoriso- ja jengirikollisuuteen liittyvän ihmiskaupan tehokkaammaksi ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä arvioidaan toimenpiteiden tehostamista tältä osin. **Vastuutaho: Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaatio ja rikosentorjuntaneuvosto. Aikataulu: 2026.**
42. Vahvistetaan edelleen yhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. **Vastuutaho: Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaatio yhteistyössä pohjoismaisen lapsiin kohdistuvan ihmiskaupan vastaisen verkoston ja poliisi- ja syyttäjäverkoston kanssa. Aikataulu: 2026–2027.**
43. Ihmiskaupan ehkäisyn tavoitteet otetaan huomioon Ukrainan jälleenrakennusta koskevassa ylitajaisessa yhteistyössä. **Vastuutaho: UM. Aikataulu: 2026–2027.**

## 5 Toimeenpano

Asettamispäätöksen mukaan työryhmän tehtävänä on laatia ohjelmaa koskeva toimeenpanosuunnitelma sekä seurata ja tukea toimintaohjelman toimeenpanoa sen valmistuttua vuoden 2027 loppuun. Toimenpiteiden toimeenpanossa tehdään tiivistä yhteistyötä vastuutahojen kanssa. Toimintaohjelmakauden päättyessä sihteeristö valmistelee yhteistyössä työryhmän ja vastuutahojen kanssa toimeenpanoraportin.

# Liitteet

## Liite 1. Tilannekuva tilastotiedon valossa

### Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä on itsenäinen, Maahanmuuttoviraston yhteydessä toimiva, viranomaisen, joka auttaa ihmiskaupan uhriksi joutuneita ja neuvoo ihmiskauppaan liittyvissä asioissa. Auttamisjärjestelmä toimii Suomessa ihmiskaupan uhrien auttamisesta vastaavana asiantuntijaviranomaisena ja osaamiskeskuksena. Auttamisjärjestelmän lakisääteisiin tehtäviin kuuluu uhrien tunnistaminen ja auttaminen. On tärkeää huomioida, että ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä ei tee tavoitettavaa työtä.

Vuonna 2023 Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään kirjattiin edellisvuotta enemmän uusia hakemuksia, yhteensä 510 kappaletta. Vuonna 2023 järjestelmään hyväksyttiin 326 uutta asiakasta, joista hieman yli puolet oli naisia ja tyttöjä, sekä 36 asiakkaiden lasta (yhteensä 362 henkilöä). Asiakkaista noin 4 % oli alaikäisiä. Pääosa eli 64 % kaikista vuoden 2023 hyväksikäyttötapauksista oli tapahtunut Suomessa. Pakkotyö (205 uutta asiakasta) oli vuonna 2023 merkittävin ihmiskaupan muoto, jonka jälkeen tulivat seksuaalinen hyväksikäyttö (57 uutta asiakasta) ja pakkoavioliitto (50 uutta asiakasta). Työhön liittyvistä tapauksista esiin nousivat luonnon tuotteiden poiminta (32 %), marjatila (24 %), ravintola-ala (13 %), siivous (11 %), hyvinvointi (4 %) sekä puutarha-ala (4 %). Hyväksikäyttöä oli myös monella muulla alalla. Auttamisjärjestelmä arvioi vuosikatsauksessaan 2023 vuoden osalta aktiivisen toimintaohjelmakauden ja tunnistamisen lisääntymisen vaikuttaneen lisääntyneisiin hakemusmääriin.

Vuonna 2024 ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään otettiin 207 uutta asiakasta, joista 90 oli joutunut ihmiskaupan uhriksi Suomessa. Auttamisjärjestelmään vuonna 2024 otetuista uusista asiakkaista 45 % oli joutunut pakkotyöhön ja 32 % oli pakkoavioliiton uhreja. Loput olivat seksuaalisen hyväksikäytön uhreja (20 %) tai pakotettuja rikolliseen toimintaan.

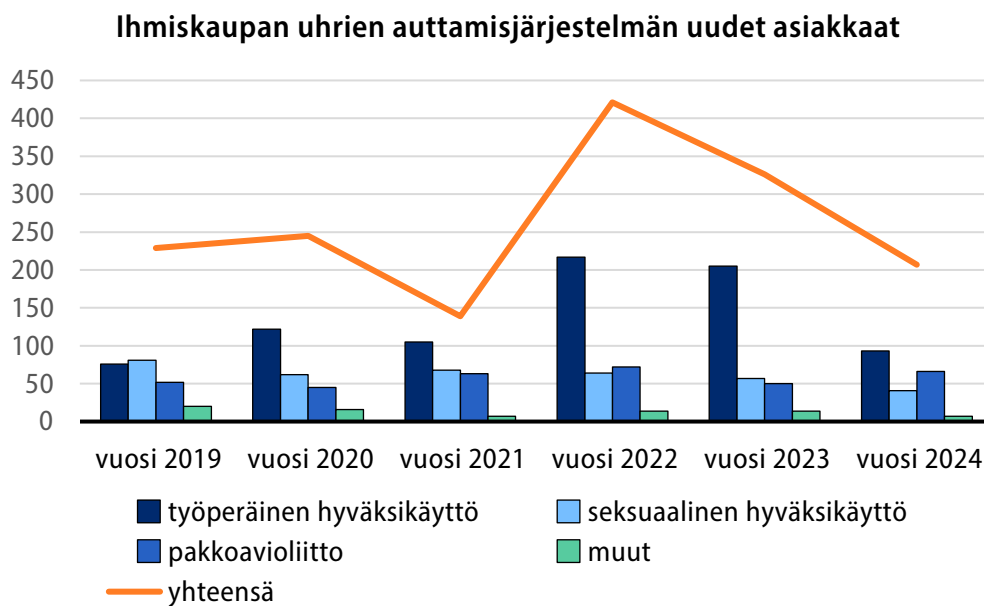
Vuonna 2024 asiakkaaksi tuli 207 ihmiskaupan uhria sekä 23 heidän alaikäistä lastaan. Uhreista 61 % oli naisia ja tyttöjä. Uusista asiakkaista noin 5 % oli alaikäisiä, 41 % oli iältään 18–29-vuotiaita, 34 % 30–39-vuotiaita, 13 % 40–49-vuotiaita ja 7 % 50–59-vuotiaita. Pakkotyö oli vuonna 2024 yleisin ihmiskaupan muoto (45 %).

Pakkoavioliitto nousi toiseksi yleisimmäksi ihmiskaupan muodoksi (32 %). Pakkoavioliittojen määrä (66) kasvoi edellisvuodesta (50), mutta vuonna 2022 määrä oli vuotta 2024 suurempi (72).

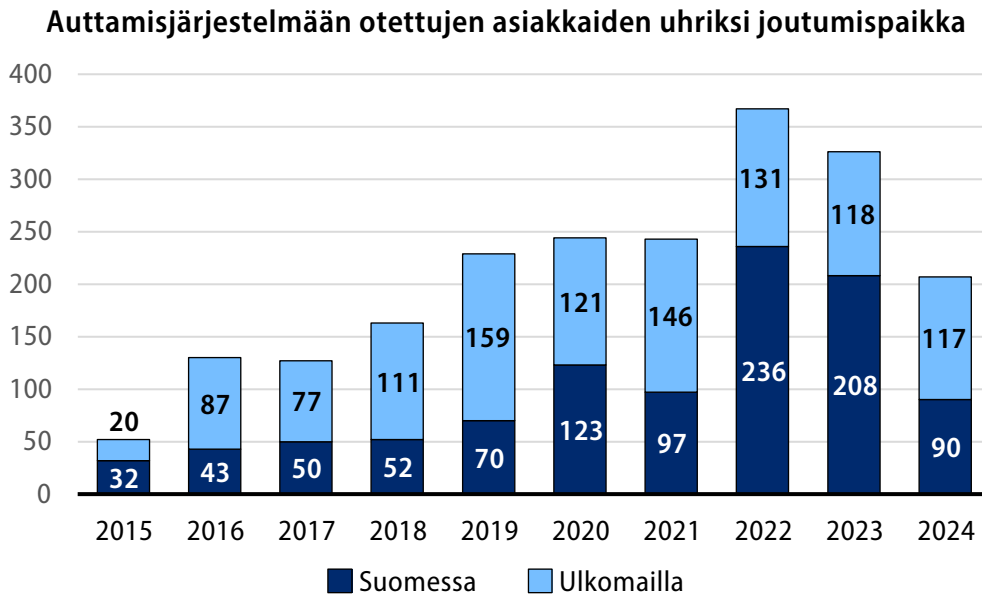
31.12.2024 auttamisjärjestelmässä oli yhteensä 1 610 henkilöä, joista tunnistettuja uhreja oli 1 331 ja heidän alaikäisiä lapsiaan 279. Lapsia uhrien joukossa oli 12 ja 77 oli otettu järjestelmän piiriin alaikäisenä. Noin 61 % ihmiskaupan uhreista oli naisia.

Vuonna 2024 kielteisiä päätöksiä asiakkaaksi ottamisesta tehtiin selvästi aiempaa enemmän, ja koko vuoden tilastoissa 41 % päätöksistä oli kielteisiä. Kielteisiin päätöksiin johti Auttamisjärjestelmän mukaan useimmiten se, että Auttamisjärjestelmä arvioi, ettei hakijalla ollut tarvetta auttamistoimiin tai kysymys ei ollut ihmiskaupasta.

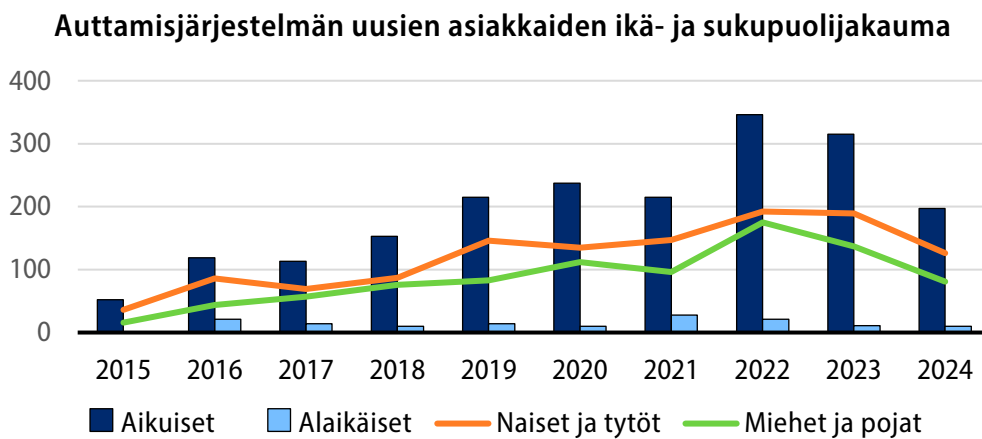
**Kuvio 1.** Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän uudet asiakkaat 2019–2024.



**Kuvio 2.** Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän uusien asiakkaiden uhriksi joutumispaikat 2015–2024.



**Kuvio 3.** Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän uudet asiakkaat eroteltuna sukupuolen ja iän mukaan.



### Rikosprosessi ihmiskauppatapauksissa

Poliisin avaamien ihmiskauppa- tai lähirikosten esitutkintojen lukumäärä on kasvanut pitkäaikaisesti. Kun vuonna 2015 esitutkintaviranomaiset käynnistivät yhteensä 78 ihmiskauppa- tai lähirikosten esitutkintaa, käynnistettiin näitä vuonna 2023 jo

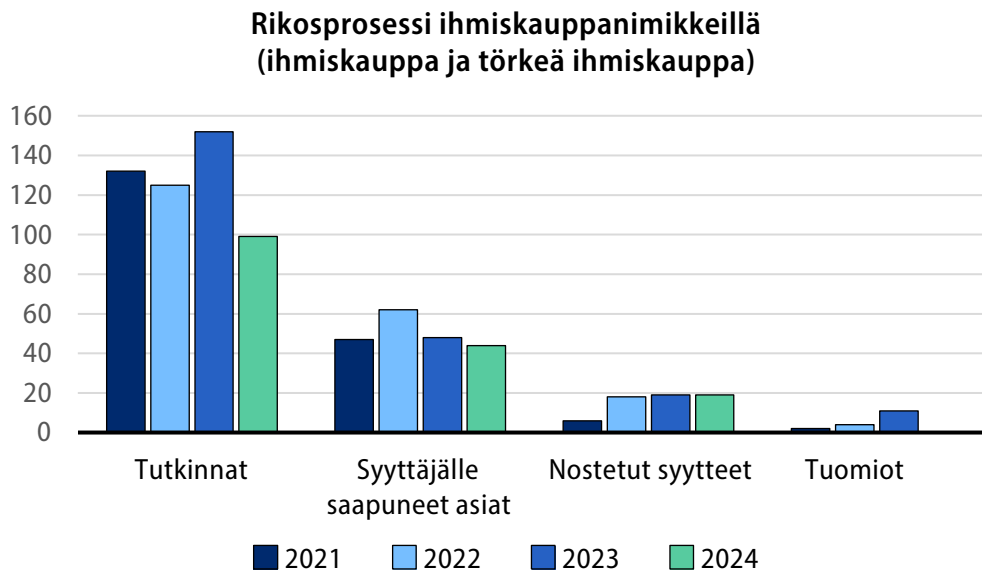
yhteensä 367. Näistä vuonna 2015 oli ihmiskauppanimikkeitä 30 ja vuonna 2023 yhteensä 152. Ihmiskauppanimikkeiden rikosten tapahtumapaikoista merkittävä osa sijoittuu Suomeen, ja määrä on kasvanut vuosien aikana. Vuonna 2023 avatuista 152:sta rikosilmoituksesta noin 91:ssä vähintään osa rikoksen tapahtumista sijoittui Suomeen. Keskusrikospoliisin arvion mukaan Suomessa tapahtuvien rikosten osuuden kasvua selittää useat eri seikat, kuten ilmi tulevan työperäisen hyväksikäytön suhteellisen osuuden kasvu ja muiden viranomaisten muuttuneet ilmoituskäytännöt.

Ihmiskauppa- ja lähirikosten esitutkinnoissa epäiltyjen rikosten tapahtumat sijoittuvat erityisesti suurimpiin kaupunkeihin. Hyvin laajoja esitutkintoja avataan kuitenkin myös harvempaan asutuilla alueilla ja maaseudulla. Ihmiskauppa- ja lähirikosten esitutkintoja suoritetaan kaikilla Suomen poliisilaitoksilla. Lukumäärällisesti eniten tutkintoja suoritetaan suurimman väestöpohjan omaavilla poliisilaitoksilla. Ihmiskauppa on tyypillisesti piilorikollisuutta.

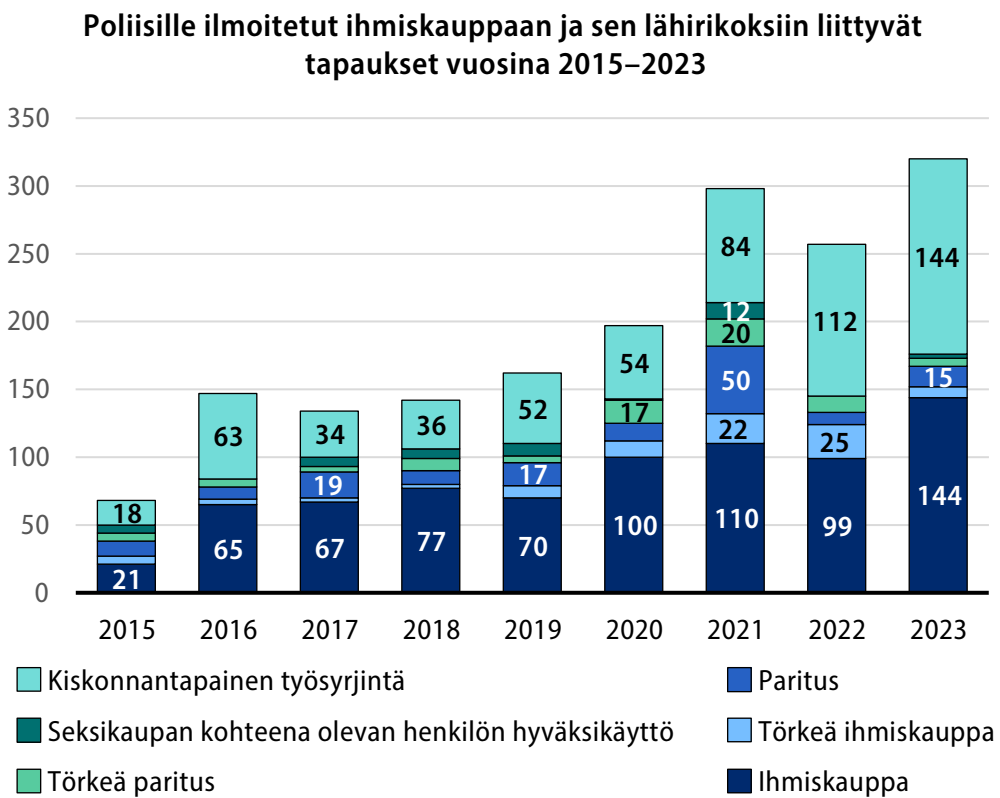
Esitutkintaviranomaiset käynnistävät ihmiskauppa- ja lähirikosten tutkintoja usein paljastavan toiminnan kautta. Paljastavassa toiminnassa keskeisessä roolissa on viranomaisten yhteistyö. Tutkintoja avataan myös usein poliisille tehtyjen rikosilmoitusten perusteella, ml. epäillyn rikoksen asianomistajan. Poliisin toiminnan näkökulmasta ihmiskauppa- ja lähirikosten ilmitulon kannalta keskeisiä tahoja esitutkintaviranomaisten ja kansainvälisten yhteistyötahojen ohella ovat muun muassa Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä, Rikosuhripäivystys, Lupa- ja valvontavirasto ja Maahanmuuttovirasto. Työperäisen hyväksikäytön osuus esitutkintaviranomaisten avaamista rikosilmoituksista on kasvanut vuosien aikana. Hyväksikäytön muotojen prosentuaalisessa jakaumassa on usein esiintynyt vuosittaista vaihtelua, varsinkin muiden hyväksikäytön muotojen suhteissa.

Tuomioita ihmiskaupasta ja törkeästä ihmiskaupasta annettiin vuonna 2021 kummastakin yksi. Ihmiskaupan ja törkeän ihmiskaupan nimikkeellä syytteitä hylättiin vuonna 2021 yhteensä neljä. Vuonna 2022 ihmiskaupasta annettiin kolme tuomiota, törkeästä ihmiskaupasta yksi. Törkeästä ihmiskaupasta hylättiin vuoden 2022 aikana kaksi syytettyä. Vuonna 2023 oikeudessa tuomittiin ihmiskaupasta seitsemän kertaa ja neljä kertaa törkeästä ihmiskaupasta, kun taas syytteitä hylättiin yhteensä 11. Tilastojen osalta on huomioitava, että kysymys voi olla myös siitä, että rikos etenee rikosprosessissa eri rikosnimikkeellä.

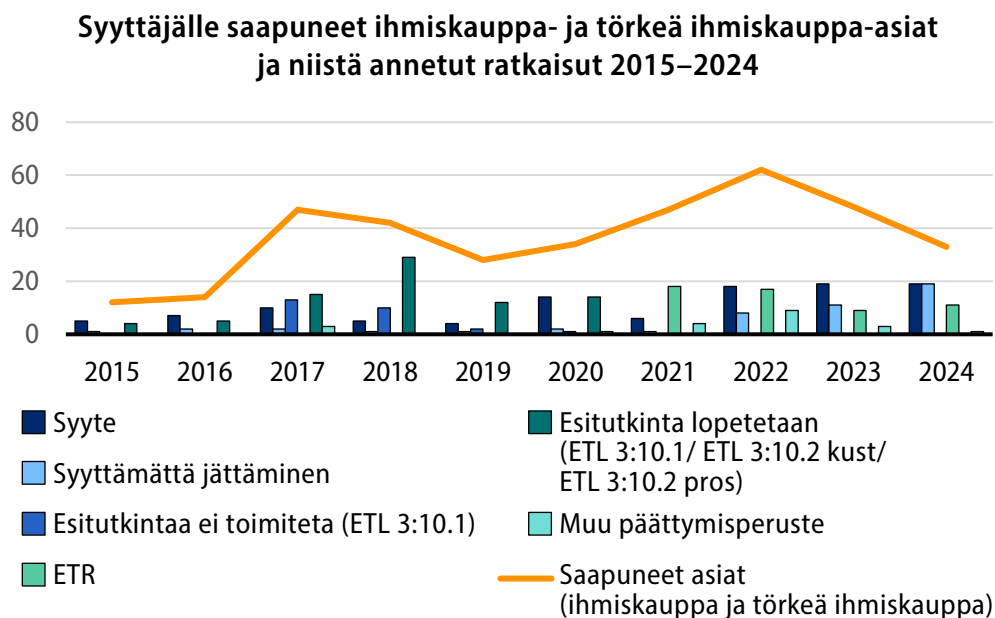
**Kuvio 4.** Rikosprosessi ihmiskauppanimikkeellä vuosina 2021–2024.



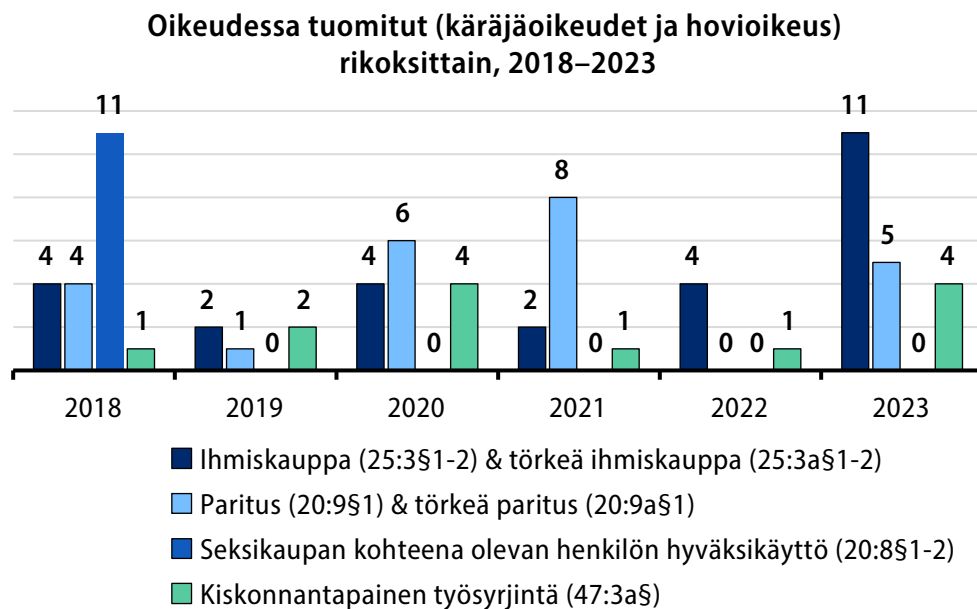
**Kuvio 5.** Poliisille ilmoitettujen ihmiskauppa- ja lähirikosten kehitys vuosina 2015–2023.



**Kuvio 6.** Syyttäjälle saapuneet ihmiskauppa- ja törkeä ihmiskauppa-asiat ja niistä annetut ratkaisut 2015–2024.



**Kuvio 7.** Oikeudessa tuomitut (käräjäoikeudet ja hovioikeus) rikoksittain, 2018–2023.



## Liite 2. Asiantuntijakuulemiset

Suulliset asiantuntijakuulemiset järjestettiin kesäkuussa 2025, ja tilaisuuksia pidettiin yhteensä kaksi. Näissä kuulemistilaisuuksissa asiantuntijoilta tiedusteltiin näkemyksiä seuraaviin kysymyksiin:

1. Mikä on lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan tilannekuva ja viimeaikainen kehitys lausuntopyynnössä mainitut ihmiskaupan ilmenemismuodot ja ympäristöt huomioon ottaen?
2. Millaisia haasteita tunnistatte lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmiskaupan vastaisessa työssä tällä hetkellä?
3. Miten lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa ihmiskauppaa voitaisiin ehkäistä nykyistä tehokkaammin?
4. Miten ihmiskaupan uhriksi joutuneita lapsia ja nuoria voitaisiin tavoittaa ja tunnistaa nykyistä paremmin?
5. Miten ihmiskaupan uhriksi joutuneita lapsia ja nuoria voitaisiin auttaa nykyistä paremmin? Miten palveluohjausta voitaisiin parantaa?
6. Millaisia toimia näkemyksenne mukaan tarvittaisiin rikosvastuun toteuttamiseksi nykyistä tehokkaammin lapsiin ja nuoriin kohdistuvissa ihmiskaupparikosasioissa?

Niiltä kuultavilta, jotka työskentelevät ihmiskaupan uhrien lasten parissa, pyydettiin lisäksi näkemyksiä siitä, millaisilla toimilla näiden lasten tilannetta ja asemaa voitaisiin parantaa.

Näiden suullisten kuulemisten lisäksi toteutettiin laaja kirjallinen kuulemiskierros, jossa kysyttiin samat kysymykset, mutta pääasiallisena teemana oli seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvä ihmiskauppa. Asiantuntijoilta kuitenkin toivottiin samalla tietoa myös pakkoavioliittoon tai siihen rinnastettavaan liittoon saattamisesta sekä nuoriso- ja jengirikollisuuteen liittyvästä hyväksikäytöstä.

Näissä kuulemistilaisuuksissa asiantuntijoilta tiedusteltiin näkemyksiä seuraaviin kysymyksiin:

1. Mikä on näkemyksenne mukaan em. ihmiskaupan ilmenemismuotoihin (seksuaalinen hyväksikäyttö, pakkoavioliitto, nuoriso- ja jengirikollisuuden yhteydessä ilmenevä hyväksikäyttö) liittyvän ihmiskaupan tilannekuva ja viimeaikainen kehitys?

2. Millaisia haasteita tunnistatte ihmiskaupan vastaisessa työssä tällä hetkellä?
3. Miten ihmiskauppaa voitaisiin näkemyksenne mukaan ehkäistä nykyistä tehokkaammin?
4. Miten ihmiskaupan uhreja voitaisiin tavoittaa ja tunnistaa nykyistä paremmin?
5. Miten ihmiskaupan uhreja voitaisiin auttaa nykyistä paremmin? Miten palveluohjausta voitaisiin parantaa?
6. Millaisia toimia näkemyksenne mukaan tarvittaisiin rikosvastuun toteuttamiseksi nykyistä tehokkaammin ihmiskaupparikosasioissa?

Työryhmä toivoi asiantuntijoita koostamaan tietoa tarvittaessa myös niiden asiantuntijoiden kanssa, jotka tuottavat rikoserityisiä palveluja toistuvasti ja vakavia rikoksia tekeville nuorille. Kaiken kaikkiaan kirjallisia lausuntoja saatiin yhteensä 26.

Näiden lisäksi järjestettiin kokemusasiantuntijoiden kuulemisia tilannekuvan ja toimenpidetarpeiden kartoittamiseksi (yhteensä 4 henkilöä). Kuulemisissa oli paikalla työryhmän puheenjohtajan lisäksi tarvittaessa kokemusasiantuntijan tukihenkilö. Kuulemiset järjestettiin järjestöjen tai ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän avustuksella. Auttavien tahojen kanssa pyrittiin ennen kuulemistilaisuutta mahdollisimman tarkoin varmistumaan siitä, että kuultavat kokemusasiantuntijat ovat pitkällä toipumisessaan. Kuulemiset järjestettiin pääosin etäyhteyksin. Vaikka kuulemisten lukumäärä on pieni, eikä niiden perusteella ollut mahdollista tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä, ne antoivat yhdessä muun toimintaohjelma valmistelun yhteydessä kerätyn tiedon kanssa huomionarvoisia näkemyksiä siitä, miten ihmiskaupan vastaisessa työssä on onnistuttu ja mitä kehittämistä olisi tarpeen tehdä työn edelleen tehostamiseksi.

## Liite 3. Asiantuntijat

Aggredi, Helsinki Missio ry  
Aseman Lapset ry  
Diakonissalaitos  
Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI  
Helsingin poliisilaitos  
HUS-yhtymä, Lasten ja nuorten oikeuspsykologian yksikkö  
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue  
Itä-Uudenmaan poliisilaitos  
Keskusrikospoliisi  
Lapsiasiavaltuutettu  
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue  
Monika-Naiset liitto ry  
Pelastakaa Lapset ry  
Poliisihallitus  
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue  
RETS Rikoksettoman elämän tukisäätiö  
Rikosuhripäivystys  
Suojellaan lapsia ry  
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL  
Tukinainen  
Turun lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian tutkimusyksikkö  
Valtion koulukodit  
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue  
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

## Lähteet

Seuraavia lähteitä on käytetty ohjelman valmistelun tukena:

- Council of Europe’s Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA): Evaluation Report Finland, Third evaluation round - Access to justice and effective remedies for victims of trafficking in human beings (10 June 2024).
- de Vries, I., Baglivio, M., & Reid, J. A.: Examining individual and contextual correlates of victimization for juvenile human trafficking in Florida. *Journal of Interpersonal Violence*, 1–24, 2024. <https://doi.org/10.1177/08862605241243332>
- Eurostat: Trafficking in human beings in the EU: main findings 2013-2023. Statistical Reports 2025.
- Giffords, E. D., & Waters, E.: Links between adverse childhood experiences, children and youth in care, and risk of sex trafficking. *Child Welfare*, 102(3), 25–47, 2025.
- Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO): Building trust by delivering support, protection and justice, Finland First thematic evaluation report (3 December 2024)
- Kekkonen, O. & Pekkarinen, E.: Hatkassa lapsen silmin. Analyysi lastensuojelun sijais- huollosta luvatta poistuneiden lasten kyselytutkimuksesta. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisu 2024:1. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-839-6>
- Kervinen, E. & Ollus, N.: Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa, Heuni 2019. Report Series N° 89: Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa | [Heuniicat\\_issue\\_brief\\_12\\_vulnerability\\_to\\_tip\\_published.pdf](https://heuni.fi/documents/47074104/0/Lapsien+kuulemisen+k%C3%A4sikirja+ep%C3%A4iltyjen+ihmiskauppataapausten+tutkinnassa.pdf/fd7bbc63-32e9-e530-6726-8c3773b8e51a/Lapsien+kuulemisen+k%C3%A4sikirja+ep%C3%A4iltyjen+ihmiskauppataapausten+tutkinnassa.pdf?t=1715847695948)
- Korkman, J.: Lapsen kuulemisen käsikirja epäiltyjen ihmiskauppa- tapauksen tutkinnassa, Heuni & Itämeren maiden neuvosto 2024. <https://heuni.fi/documents/47074104/0/Lapsien+kuulemisen+k%C3%A4sikirja+ep%C3%A4iltyjen+ihmiskauppataapausten+tutkinnassa.pdf/fd7bbc63-32e9-e530-6726-8c3773b8e51a/Lapsien+kuulemisen+k%C3%A4sikirja+ep%C3%A4iltyjen+ihmiskauppataapausten+tutkinnassa.pdf?t=1715847695948>
- Nuotio, A.: Ihmiskaupan uhrien tunnistamis- ja ohjausmekanismi (NRM): Käsikirja uhrien tunnistamiseen ja auttamiseen. Oikeusministeriön julkaisu, Selvityksiä ja ohjeita, 2025:5. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-053-6>
- Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä: [Ihmiskaupan vuosikatsaus 2024 - Ihmiskauppa](#)

- Pennanen, A. & Roth, V.: Ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman ”Suomi torjuu ihmiskauppaa” (2021 – 2023) toimeenpanoraportti. [Microsoft Word - Ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman toimeenpanoraportti\\_lopullinen versio\\_ml\\_tiivistelmä.docx](#)
- Pihlaja, S. & Piipponen, J.: Selvitys Rikosuhriväistyksen asiakkuudessa olevien seksuaaliväkivaltaa kokeneiden ihmiskaupan uhrien tapauksista ja tilanteista. Oikeusministeriön julkaisu, Selvityksiä ja ohjeita 2023:23. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-771-9>
- Pihlaja, S.: Parhaat käytännöt lapsiin ja nuoriin kohdistuvan ihmis kaupan torjumiseksi sekä uhrien tunnistamiseksi ja auttamiseksi. Selvitys Itämeren alueen maista. Oikeusministeriön julkaisu, Selvityksiä ja ohjeita 2024:8. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-831-0>
- Reid, J. A., Baglivio, M. T., Piquero, A. R., Greenwald, M. A., & Epps, N.: Human trafficking of minors and childhood adversity in Florida. *American Journal of Public Health*, 107(2), 306–311, 2017. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2016.303564>
- Report by the OSCE Special Representative and Co-ordinator for Combating Trafficking in Human Beings, Kari Johnstone, following the country visit to Finland 26-30 August 2024. [SEC.GAL/3/25](#)
- Roth, V. & Luhtasaari, M.: Suomi torjuu ihmiskauppaa. Ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma 2021–2023. Oikeusministeriön julkaisu, Mietintöjä ja lausuntoja 2021:15. [OM 2021:15 Mietintöjä ja lausuntoja](#)
- Valovirta, A. & Kainulainen, H.: Lapsi ihmiskaupan kohteena. Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2024. [https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/documents/25249352/210450681/Lapsi%20ihmiskaupan%20kohteena%20-selvitys%20\(PDF\).pdf/58f7af95-c4dd-f61e-17e7-ace8d9136323/Lapsi%20ihmiskaupan%20kohteena%20-selvitys%20\(PDF\).pdf?version=1.4&t=1715004003353](https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/documents/25249352/210450681/Lapsi%20ihmiskaupan%20kohteena%20-selvitys%20(PDF).pdf/58f7af95-c4dd-f61e-17e7-ace8d9136323/Lapsi%20ihmiskaupan%20kohteena%20-selvitys%20(PDF).pdf?version=1.4&t=1715004003353)

Oikeusministeriö  
PL 25  
00023 Valtioneuvosto  
[www.oikeusministerio.fi](http://www.oikeusministerio.fi)

Justitieministeriet  
PB 25  
00023 Statsrådet  
[www.justitieministeriet.fi](http://www.justitieministeriet.fi)

ISSN 2490-1172 (PDF)  
ISBN 978-952-400-523-4 (PDF)